

Raadpleging over een voorgestelde beperking op het gebruik van lood en loodverbindingen in munitie voor outdoorschieten en in visgerei¹

SAMENVATTING

De voorgestelde beperking richt zich op *“het aanpakken van de risico's voor de gezondheid voor de mens en voor het milieu die verbonden zijn aan het gebruik van lood in munitie, d.w.z. hagel die wordt gebruikt op andere terreinen dan in watergebieden, kogels en pellets die zowel in watergebieden als op andere terreinen dan in watergebieden worden gebruikt, en van lood in visgerei”*, overeenkomstig het verzoek van de Europese Commissie². Het beperkingsvoorstel heeft uitsluitend betrekking op civiel outdoorgebruik en vormt een aanvulling op de bestaande beperkingen op het gebruik van loodhagel in watergebieden.

Als vogels loodhoudende objecten inslikken (zoals loodhoudende projectielen, visloodjes en visaas) leidt dit een reeks acute en chronische toxicologische effecten, waaronder de dood. De effecten zijn afhankelijk van de hoeveelheid lood die wordt ingeslikt en het lichaamsgewicht van het dier. In tal van studies is melding gemaakt van gevallen van het inslikken van loodhoudende projectielen en loodhoudend visgerei door vogels. Volgens het beperkingsverslag lopen ten minste 135 miljoen vogels risico op primaire vergiftiging door loodhagel en lopen 14 miljoen vogels risico op secundaire vergiftiging door het inslikken van loodhagel of andere loodhoudende projectielen, terwijl zeven miljoen vogels risico lopen als gevolg van het inslikken (primaire vergiftiging) van visloodjes en kunstaas.

Lood is niet alleen gevaarlijk voor het milieu, het is ook giftig voor de mens in alle leeftijdsgroepen en tast verschillende organen aan. De schadelijke gezondheidseffecten van lood zijn goed gedocumenteerd. De gemelde schadelijke effecten zijn divers en omvatten neurologische ontwikkelingsstoornissen, hart- en vaatziekten, verminderde nierfunctie (waaronder chronische nierziekte), hoge bloeddruk, verminderde vruchtbaarheid en ongunstige zwangerschapsuitkomsten. Het grootste probleem voor de volksgezondheid is echter de neuro-ontwikkelingstoxiciteit van lood bij kinderen van zeven jaar en jonger. Naar schatting lopen per jaar ongeveer 1 miljoen kinderen gevaar te worden blootgesteld aan lood doordat in munitie voor outdoorschieten en in visgerei lood wordt gebruikt.

De voorgestelde beperking behelst een verbod op het gebruik van lood wanneer er technisch en economisch haalbare alternatieven bestaan. Het verbod heeft onder meer betrekking op de verkoop en het gebruik van loodhagel voor de jacht en de schietsport. Voor ander gebruik waarbij alternatieven minder goed werken, zoals kogels en luchtdrukpellets in de outdoorschietsport, beoogt het voorstel het gebruik te beperken tot schietsportcentra waar maatregelen zijn getroffen om de afgeschoten loodhoudende munitie effectief in te zamelen voordat er gevaar van kan uitgaan.

---

¹ De informatieve nota is opgesteld op basis van het beperkingsverslag van ECHA.

² Europese Commissie (2019):

https://www.echa.europa.eu/documents/10162/13641/rest_lead_ammunition_COM_request_en.pdf/f607c957-807a-3b7c-07ae-01151001d939

BEPERKINGSVERSLAG RAADPLEGING

De raadpleging over deze voorgestelde beperking begint op 24 maart 2021 en eindigt op 24 september 2021. De comités van ECHA stellen vroege opmerkingen, **uiterlijk ingediend op 5 mei 2021**, op prijs als bijdrage tot de eerste bespreking van het voorstel in juni 2021.

Belanghebbenden kunnen opmerkingen maken over het beperkingsverslag via het desbetreffende webformulier op de ECHA-website. Houd er bij het indienen van informatie rekening mee dat:

- het noodzakelijk is dat uw opmerking vergezeld gaat van **ondersteunend bewijsmateriaal** om de informatie die u in het kader van de raadpleging verstrekt te rechtvaardigen, omdat de comités van ECHA de ingediende informatie anders misschien niet onafhankelijk kunnen beoordelen;
- informatie zo vroeg mogelijk in het proces moet worden ingediend (zie het onderstaande tijdschema voor de plenaire vergaderingen van de comités);
- informatie die na de sluitingsdatum of via andere kanalen dan het webformulier wordt ontvangen, door de comités van ECHA **niet** in aanmerking wordt genomen;
- het uw verantwoordelijkheid is om vertrouwelijke informatie uit de opmerkingen en bijlagen te schrappen die worden ingediend als niet-vertrouwelijk. Als u meer tijd nodig heeft om bepaalde informatie te verzamelen terwijl informatie over andere aspecten reeds beschikbaar is, raden wij u aan afzonderlijke indieningen te doen om voor een zo goed mogelijke informatiestroom tijdens het opstellen van het advies te zorgen.

Nadere informatie is te vinden in de richtsnoeren voor raadpleging op: https://echa.europa.eu/documents/10162/13641/restriction_consultation_guidance_en.pdf

Respondenten doen er ook goed aan in het oog te houden wanneer bepaalde aspecten van het voorstel aan bod zullen komen tijdens de plenaire vergaderingen van de comités (zie onderstaande tabel) en het moment van indiening van hun bijdragen daarop aan te passen (gedurende de raadpleging is het mogelijk meerdere bijdragen in te dienen).

	Comité	
Plenaire bijeenkomst van het comité (tijdschema)	Comité risicobeoordeling (RAC)	Comité sociaaleconomische analyse (SEAC)
1 (2,5 maanden na aanvang raadpleging)	Controleren van het voorgestelde toepassingsgebied. Conclusies trekken inzake gevaren en voorbereidende bespreking over blootstelling/risico.	Controleren van het voorgestelde toepassingsgebied. Conclusies trekken over de kosten van de voorgestelde beperking en voorbereidende besprekingen over de voordelen ervan.
2 (5,5 maanden na aanvang raadpleging)	Conclusies trekken over blootstelling/risico en voorbereidende bespreking over afwijkingen.	Conclusies trekken over voordelen en voorbereidende besprekingen over evenredigheid en afwijkingen.
3 (8,5 maanden na aanvang raadpleging)	Vaststellen van de afwijkingen. Afronden van het advies plus motivering en vaststellen van het definitieve advies.	Conclusies trekken over evenredigheid en afwijkingen. Afronden van het advies plus motivering en goedkeuren van het ontwerpadvies.
4	n.v.t.	Conclusies trekken over kwesties die tijdens de raadpleging over het SEAC-ontwerpadvies aan de orde zijn gesteld. Vaststellen van het definitieve advies.

Informatie over de gevaren van de stof(fen) en de kosten van het voorstel zou het grootste effect sorteren indien ingediend vóór maand twee van de raadpleging. Voor informatie over blootstelling/risico, voordelen en afwijkingen is dit vóór maand vier. Dankzij deze vroegtijdige indiening kan de informatie op het passende tijdstip in aanmerking worden genomen. Het tijdschema houdt rekening met het feit dat belanghebbenden veel eerder dan voorheen toegang hebben tot het dossier. Dit wordt namelijk ongeveer twee weken na indiening of meer dan zes weken vóór aanvang van de raadpleging vooraf gepubliceerd.

Het is mogelijk om tijdens de zes maanden durende raadpleging meer dan één keer opmerkingen in te dienen. Houdt hier rekening mee wanneer u beslist op welk moment u informatie gaat indienen.

De definitieve adviezen van de twee ECHA-comités zullen naar verwachting in maart 2022 beschikbaar zijn. ECHA zal deze adviezen toezenden aan de Europese Commissie, die een besluit zal nemen over de opname van de voorgestelde beperking in bijlage XVII bij de REACH-verordening.

VOORGESTELDE BEPERKING

Toepassingsgebied

Het beperkingsvoorstel heeft als toepassingsgebied het in de handel brengen en het gebruik van lood in projectielen voor gebruik in vuurwapens en luchtdrukwapens voor civiele outdooractiviteiten. Het gebruik van lood in andere munitiecomponenten zoals slaghoedjes, stuwstoffen of hulzen valt dan ook buiten het toepassingsgebied van het beperkingsverslag en het beperkingsvoorstel.

Daarnaast valt militair gebruik van loodhoudende projectielen, samen met andere soortgelijke niet-civiele toepassingen van loodhoudende projectielen, zoals door rechtshandavings- en douaneautoriteiten, ook buiten het beperkingsvoorstel. Daarentegen valt het gebruik van lood in munitie van het type full metal jacket (een soort kogel die door de militaire, politie- en veiligheidsdiensten wordt gebruikt), die soms voor de jacht kan worden gebruikt, wel binnen het toepassingsgebied van het beperkingsvoorstel in geval van civiel gebruik.

Het beperkingsvoorstel omvat ook het in de handel brengen en het gebruik van lood in visgerei voor recreatieve en commerciële visserij, ongeacht of het gaat om visserij in zoet water (d.w.z. in rivieren, meren en vijvers), brak water of zeewater. Aangezien visloodjes bij een detailhandelaar kunnen worden aangeschaft of direct door consumenten kunnen worden vervaardigd (ook wel 'thuisgieten' genoemd), valt bovendien het gebruik van aangeschafte en zelfgegoten loodhoudend visgerei binnen het toepassingsgebied van de voorgestelde beperking.

De lijst van vormen van gebruik die met het oog op het beperkingsvoorstel worden beoordeeld, staat in onderstaande tabel.

Gebruikssector	Binnen het toepassingsgebied van het beperkingsonderzoek vallend gebruik
Jacht	Jacht met hagelpatronen Jacht met kogels – klein kaliber ^[1] Jacht met kogels – groot kaliber
Schietsport	Outdoorschietsport met hagelpatronen Outdoorschietsport met kogels Overig outdoorschieten met luchtgeweer/geweer/pistool
Schieten met historische wapens	Overige outdoorschietactiviteiten, incl. voorladers, naspelen van historische gebeurtenissen (re-enactments)

Gebruikssector	Binnen het toepassingsgebied van het beperkingsonderzoek vallend gebruik
Visserij	Lood in visloodjes en kunstaas Lood in visnetten, -touwen en -lijnen (wanneer lood in de visnetten, -lijnen en -lijnen is ingesloten/omsloten)
Buiten het toepassingsgebied vallend gebruik ^[2]	Indoorschieten ^[3] , politie, rechtshandhaving, militaire toepassingen, bescherming van kritieke infrastructuur, commerciële scheepvaart of hoogwaardige konvooien, bescherming van zachte doelwitten en openbare ruimte, veiligheidsdoeleinden, technische testen en/of proeven, testen en ontwikkelen van kogelbestendige materialen en producten, forensisch, medisch, historisch en ander technisch onderzoek of technische opsporing.

Opmerkingen: [1] jacht met een luchtdrukwapen valt ook onder dit gebruik; [2] gebruik dat volgens het verzoek van de Commissie en latere verduidelijkingen buiten het toepassingsgebied valt; [3] hiermee wordt bedoeld gebruik binnen een gebouw.

Redenen voor actie

De blootstelling van dieren aan lood uit munitie of visgerei vindt hoofdzakelijk plaats via:

- primair inslikken (primaire vergiftiging), met het oog op de beperking gedefinieerd als het inslikken van een loodhoudend object rechtstreeks uit het milieu via normale eet- of foerageeractiviteiten (bv. aangezien voor grit);
- secundair inslikken (secundaire vergiftiging), met het oog op de beperking gedefinieerd als het indirect inslikken van een loodhoudend object via de consumptie van voedsel (bv. ingesloten fragmenten in een prooi of kadaver).

Blootstelling via primair inslikken is relevant voor vogelsoorten die grit of stenen inslikken om opgenomen voedsel te malen. Zo kunnen loodhagel en knijploodjes³ lijken op grit of voedsel zoals zaden, zoals onderstaande figuur laat zien. Roofvogels of aasetende vogels (evenals andere in het wild levende dieren) lopen niet alleen risico op direct inslikken, maar ook op secundaire vergiftiging door het eten van besmette dieren (bv. een dood dier of een dode vis) met loodhagel, een kogel of visgerei in hun weefsel of spijsverteringskanaal (of als een dergelijk dier door oplossing van ingesloten of ingeslikte loodhoudende objecten verhoogde weefselconcentraties heeft). Niet alleen een klein loodhoudende object kan worden ingeslikt. In de spiermaag of het spijsverteringskanaal van vogels zijn diverse loodhoudende objecten aangetroffen, waaronder kogels en andere projectielen, maar ook loodjes en kunstaas met een gewicht tot 50 g (en zelfs zwaarder voor sommige soorten vogels).

³ Knijploodjes zijn ronde loodjes die deels een kleine gleuf hebben. Knijploodjes variëren in gewicht van 0,01 g tot 4,8 g. De kleinste knijploodjes ($\leq 0,06$ g) worden vaak 'micro-knijploodjes' genoemd.

Waarom vogels loodjes kunnen aanzien voor voedsel

Legenda afbeelding: Dit zijn twee identieke foto's, behalve dat in de tweede foto de acht knijploodjes omcirkeld zijn. Ze zijn bijna niet te onderscheiden van het grind waarin ze liggen. Foto van het New York State Department of Environmental Conservation (Schroeder, 2010)

Loodhagel en andere loodhoudende projectielen (bv. kogels) die na gebruik in het milieu achterblijven, kunnen worden ingeslikt. Loodhoudend visgerei gaat ook vaak verloren tijdens gebruik en vormt net als loodhagel en projectielen bij inslikken een bedreiging voor vogels. Bovendien worden hengelsportbeoefenaars bij sommige hedendaagse visserijpraktijken en door sommige visloodleveranciers aangemoedigd om in bepaalde omstandigheden loodjes opzettelijk in het water te lossen (zogenaamd 'lood droppen').

Het gebruik van loodhoudende munitie en visgerei komt in Europa nog steeds veelvuldig voor, ondanks dat goed gedocumenteerd is wat de gevaarlijke eigenschappen en negatieve gevolgen hiervan zijn voor zowel in het wild levende dieren als de gezondheid van de mens. Jaarlijks komt ongeveer 97 000 ton lood in het milieu terecht, waarbij 79% afkomstig is van sportschieten, 14% van de jacht en de rest van vissen. Uitgaande van de huidige lozingen zou in de komende 20 jaar ongeveer twee miljoen ton lood in het milieu terechtkomen als geen verdere regelgeving wordt ingevoerd.

Naar schatting lopen in de EU ten minste 135 miljoen vogels risico op primaire vergiftiging als gevolg van loodhagel en lopen 14 miljoen vogels risico op secundaire vergiftiging door het inslikken van loodhagel of andere loodprojectielen, terwijl zeven miljoen vogels risico lopen als gevolg van het inslikken (primaire vergiftiging) van visloodjes en kunstaas.

Lood is niet alleen gevaarlijk voor het milieu, het is ook giftig voor de mens in alle leeftijdsgroepen en tast verschillende organen aan. Lood kan zich ophopen in het lichaam, voornamelijk in het skelet, en komt vervolgens geleidelijk weer in de bloedsomloop, zelfs als er geen loodblootstelling meer is. Dit vertraagde effect kan nog maanden tot jaren na blootstelling aanhouden.

De mens kan via twee hoofdroutes worden blootgesteld aan lood: inademing en inslikken. Blootstelling door inademing kan gebeuren tijdens i) het schieten met hagel en projectielen, en ii) het smelten van lood voor het thuisgieten van hagel, projectielen en visgerei (via looddampen en -stof). Het inslikken van lood (in de vorm kleine objecten of stof) kan gebeuren via i) direct inslikken, sabbelen of kauwen, of ii) via handmondblootstelling bij het hanteren met loodhagel, en loodhoudende projectielen of visloodjes en visaas.

Mensen kunnen ook lood inslikken via de consumptie van vlees van wild waarop is gejaagd met loodhagel of loodprojectielen, aangezien de bestaande praktijken voor het verwerken van vlees van gejaagd wild niet waarborgen dat dit vlees helemaal geen lood meer bevat⁴.

Behalve voor de consumptie van wildvlees is de beschikbare informatie niet toereikend om de risico's voor de gezondheid van de mens die het beoordeelde gebruik met zich meebrengt goed te kunnen kwantificeren. Bij gebrek aan toereikende gegevens zijn de risico's voor de gezondheid van de mens als gevolg van het gebruik van loodhagel en loodhoudende projectielen en visgerei semi-kwantitatief beschreven en beoordeeld in het beperkingsverslag. De risicobeoordeling wordt ondersteund door verschillende onderzoeken waarin melding wordt gemaakt van mogelijke en feitelijke gevallen van blootstelling aan lood, en van verhoogde loodgehalten in het bloed na het schieten, inslikken van loodhoudend visgerei of thuisgietactiviteiten. Voor onderzoeksgebieden waarvoor geen Europese gegevens beschikbaar waren, zijn buiten Europa gegenereerde gegevens in aanmerking genomen.

Bij de uitgevoerde beoordeling zijn geen risico's voor de gezondheid van de mens of voor het milieu vastgesteld in verband met het gebruik van lood in visnetten, -touwen en -lijnen waarin lood is ingesloten/omsloten. Daarom wordt voor dit specifieke gebruik geen beperking voorgesteld.

Niettemin luidt de conclusie van het beperkingsverslag voor al het andere beoordeelde gebruik dat het gebruik van lood in hagel, kogels, projectielen, kunstvisaas en visloodjes een risico vormt voor in het wild levende dieren, vee, het milieu en de gezondheid van de mens en dat dit risico **niet afdoende wordt beheerst** en op EU-niveau moet worden aangepakt.

Sommige lidstaten of regio's hebben juridisch bindende nationale maatregelen ingesteld die het gebruik van lood bij het jagen, outdoorschieten of vissen verbieden om de loodemissies en -blootstelling te verminderen. Ondanks deze inspanningen zullen alleen maatregelen die voor de gehele Unie gelden een effectieve uitwerking hebben op het beperken van de loodemissies en -blootstelling en het aanpakken van de vastgestelde risico's.

De gevolgen

Het beperkingsvoorstel omvat drie hoofdsoorten maatregelen:

1. een verbod op het in de handel brengen in combinatie met een verbod op het gebruik van loodhoudende munitie of loodhoudend visgerei waarvoor geldt dat het gebruik ervan onvermijdelijk leidt tot lozing in het milieu, ongeacht de gebruiksomstandigheden, en waarvoor geschikte alternatieven beschikbaar zijn (d.w.z. technisch en economisch haalbare alternatieven die leiden tot een algehele vermindering van het risico voor de gezondheid van de mens en voor het milieu). Voor sommige van deze vormen van gebruik wordt een overgangperiode

---

⁴ De huidige EU-levensmiddelenwetgeving voorziet niet in een maximaal toegestane hoeveelheid lood in wildvlees dat bestemd is voor consumptie. Maar al wordt een dergelijke grenswaarde bepaald, biedt dit geen volledige bescherming, omdat via wildvlees dat buiten de markt wordt geconsumeerd (d.w.z. eigen gebruik, gebruik door vrienden of familie) loodblootstelling nog mogelijk is. Verder biedt deze maatregel geen volledige bescherming voor in het wild levende dieren. De na de jacht achtergebleven ingewanden kunnen namelijk nog lood bevatten en zo bijdragen aan loodblootstelling voor roofvogels en aaseters.

voorgesteld om belanghebbenden voldoende tijd te geven voor de nodige aanpassingen in verband met de beperking. Hieronder begrepen is een verbod op het in de handel brengen en het gebruik van loodhagel voor welk doel dan ook;

2. een verbod uitsluitend op het gebruik indien een verbod op het in de handel brengen onevenredige gevolgen zou hebben voor gebruik dat buiten het toepassingsgebied van de voorgestelde beperking valt;
3. een verplichting voor de detailhandelaars om consumenten op te informeren op het moment dat zij munitie en visgerei aanschaffen over de uitfaseringstermijnen voor het gebruik van lood in deze voorwerpen, en over de aanwezigheid, toxiciteit en risico's van lood voor de gezondheid van de mens en voor het milieu. Detailhandelaren zullen ook worden verplicht klanten te laten weten welke alternatieven er zijn voor loodhoudende voorwerpen (visgerei, hagel, projectielen). Deze eis is gebaseerd op recente onderzoeken waaruit blijkt hoe belangrijk de voorlichting van jagers en vissers is om hun aankoopgedrag te kunnen veranderen.

Daarnaast worden afwijkingen voorgesteld wanneer een verbod op het in de handel brengen of op het gebruik onevenredig zou zijn, of wanneer de lozing in het milieu tot een minimum kan worden beperkt door middel van passende risicobeheersmaatregelen. Deze afwijkingen omvatten verplichtingen om te voldoen aan strikte werkomstandigheden op het verkooppunt of op de plaats van gebruik.

De grootste hoeveelheid in de handel gebrachte kogels is bestemd voor sportschieten, en de indiener van het dossier heeft geconcludeerd dat de risico's daarvan kunnen worden beheerst door invoering van passende maatregelen (d.w.z. schieten in speciale schietsportcentra met passende inperkingsmaatregelen). Daarom wordt geen verbod op het in de handel brengen van andere projectielen dan hagel voorgesteld indien het risico op de plaats van gebruik wordt beheerst.

Hoewel het niet de voorkeur verdient om de vastgestelde risico's op deze wijze aan te pakken, bevat het beperkingsvoorstel nadere gegevens over een facultatieve afwijking voor sportschieten om loodhagel te mogen blijven gebruiken indien beleidsmakers geen verbod willen opleggen op loodhagel voor sportschieten. Deze afwijking bepaalt dan minimumnormen voor risicobeheersmaatregelen en vergunningsverplichtingen op locaties waar loodhagel wordt gebruikt en zou de lidstaten ertoe verplichten om alleen sporters een vergunning te geven die een legitieme behoefte hebben om loodhagel te gebruiken (bijvoorbeeld om te trainen voor of deel te nemen aan internationale wedstrijden). Bovendien zou deze afwijking gepaard gaan met een etiketteringsverplichting voor de leverancier en een rapportageverplichting voor de lidstaten. Hierdoor kan de Commissie toezicht houden op het voortgezette gebruik van loodhagel in verschillende EU-lidstaten en de handhaving van de afwijking vergemakkelijken.

Er zij wel op gewezen dat deze facultatieve afwijking niet even doeltreffend als een gebruiksverbod is om de vastgestelde risico's te beheersen, maar voor sporters die deelnemen aan internationale wedstrijden mogelijk beter in verhouding staat tot de sociaaleconomische gevolgen die dit voor hen heeft, indien de regels van deze wedstrijden het gebruik van loodhagel blijven vereisen.

Het algehele risicobeperkingspotentieel en de sociaaleconomische gevolgen van de voorgestelde beperking voor elke afzonderlijke betrokken sector en elk afzonderlijk betrokken gebruik zijn beoordeeld en de conclusie luidt dat de voorgestelde beperking

doeltreffend is voor wat betreft netto risicobeperking en evenredig is voor wat betreft de kosten.

De voorgestelde beperking zal naar schatting feitelijk leiden tot een cumulatieve emissiebeperking van ongeveer 1,5 miljoen ton lood in de 20 jaar na de inwerkingtreding ervan. Dit komt neer op een vermindering met 78% van de gekwantificeerde loodemissies waarvan sprake zou zijn geweest zonder de voorgestelde beperking.

Als het gaat om de gezondheid van de mens hebben de belangrijkste en op de meest gedegen wijze gekwantificeerde gevolgen betrekking op de bescherming van kinderen van huishoudens die vaak vlees van wild eten. Naar schatting zou op basis van plausible aannamen het verbod op grote loden kogels en loodhagel kunnen voorkomen dat per jaar bij ongeveer 7 000 kinderen verlaging van het IQ optreedt, wat neerkomt op een welvaartsverlies van ongeveer € 70 miljoen. Er werd een minder robuuste schatting gemaakt van het verminderde risico van chronische nieraandoening bij ongeveer 1 150 personen. Voorzichtig gewaardeerd op € 7,5 miljoen tot € 75 miljoen.

Bovendien hebben de geïdentificeerde alternatieven over het algemeen een betere ecologische voetafdruk⁵ dan lood.

De kosteneffectiviteit van vermeden emissies (waar mogelijk en betekenisvol om te kwantificeren) bedroeg naar schatting tussen € 0,5/kg en € 1 513/kg per kg vermeden geloosd lood, afhankelijk van de betrokken sector. Over het geheel genomen lijkt de beperking kosteneffectiever te zijn dan eerdere REACH-beperkingen voor soortgelijke risico's de gezondheid van de mens, maar minder kosteneffectief dan de beperking op het gebruik van lood in watergebieden, die een centrale kosten-effectiviteitsraming van € 9,8/kg vermeden loodemissie had.

De kosten van de etiketteringsverplichting konden niet worden gekwantificeerd, maar zijn gering in vergelijking met andere geraamde kosten.

HET INDIENEN VAN EEN OPMERKING VOOR DE RAADPLEGING VAN DE VOORGESTELDE BEPERKING

Als u een opmerking wilt indienen, klik dan op de desbetreffende link op de ECHA-website. Het is niet mogelijk uw indiening op te slaan en er later verder aan te werken, dus zet uw opmerkingen van tevoren klaar in een bijlage of in een ander formaat. Het webformulier bestaat uit vijf hoofddelen:

- Inleiding: Bevat enkele algemene informatie over de beperking en een link naar deze nota en de richtsnoeren.
- Rubriek 1: Persoonlijke informatie.
- Rubriek 2: Informatie over de organisatie.
- Rubriek 3: Niet-vertrouwelijke opmerkingen over het voorstel – zowel algemene opmerkingen als informatie over specifieke verzoeken om informatie (zie hieronder). U kunt uw antwoorden direct in het formulier invoeren of in rubriek 4

---

⁵ Rekening houdend met de volgende elementen: toxiciteit en risico voor de gezondheid van de mens, toxiciteit en risico voor het milieu (toxiciteit in aquatisch milieu en inslikken door in het wild levende dieren), betrekken van de grondstof (winning vs. recycling), uitputting van hulpbronnen (water, energie, chemische stoffen) en uitstoot van broeikasgassen

als bijlage toevoegen. Voer dezelfde opmerking echter niet via beide manieren in. Algemene opmerkingen kunnen gaan over elk aspect van het beperkingsverslag, ook over kwesties die verband houden met sociaaleconomische analyse.

- Rubriek 4: In deze rubriek kunnen niet-vertrouwelijke bijlagen worden toegevoegd.

SPECIFIEKE INFORMATIEVERZOEKEN

Naast het indienen van opmerkingen over het algemene dossier worden belanghebbenden verzocht te reageren op specifieke informatieverzoeken.

De specifieke onderwerpen waarover informatie wordt gevraagd, zullen worden gepubliceerd op de pagina Raadplegingen op de website van ECHA: <https://echa.europa.eu/nl/restrictions-under-consideration>